

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Rvperti Abbatis Monasterii Tvitiensis, Ordinis Sancti
Benedicti, Theologi antiqui ac planè clarissimi, in Cantica
Canticorum de incarnatione domini, Commentariorum,
libri VII**

Rupert <von Deutz>

Coloniam, M. D. XXVI.

Rvperti Abbatis Tvitiensis In Cantica Canticorum De Incarnatione Domini
Commentariorvm Liber Secvndvs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71845](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71845)

ROBERTI ABBATIS
TVITIENSIS IN CANTICA CANTICORVM
DE INCARNATIONE DOMINI
COMMENTARIORVM
LIBER SECVNDVS.

Plal. ijs.

ANTABILES MIHI ERANT (AIT Psalmista) iustificationes tuæ domine, in loco peregrinationis meæ. Quis est locus peregrinationis nostræ, nisi sens deiectionis mortalitatis & passibilitatis nostræ, quam & alibi uallem lachrymarum appellat, in qua oportet pati multa, scilicet esuriem, sitim, cæterasque miseras, & ad ultimam ipsam mortem. Si ergo iam in tali loco, in tali peregrinatione cantabiles sunt iustificationes tuæ, quanto magis in ciuitate tua domine? Quæ uero maiores iustificationes tuæ sunt iustificatiõibus, quas habemus uel intelligimus in uocibus istis quæ dicuntur Cantica Canticorum? Igitur totis uiribus, cunctis extensis rationalis cytharæ, scilicet corporis & animæ fidibus, istas iustificationes tuas cæpta modulatione decantemus, te adiuuante sancti spiritus, quia nimirum celeste canticum hic assuescendum est, ut nobiscum sciẽtia uel notitia eius in illo seculo iuste perseueret. Secundæ perioches, id est, recapitulationis initiũ hoc est. **L. Adiuuro uos filie Hierusalem per capreas ceruosque camporum, ne suscitatis neque euigilare faciatis dilectam, quoad usque ipsa uelit.** Quid (rogo) necesse fuit dilectam dormire? Neque enim parum necessaria fuit eius dormitio, cum tanta sit pro ea dilecti adiuratio. Quid ergo necesse fuit eam dormire? Aut certe quid fuit illi dormire? Hoc enim perspecto, melius clarebit quæ necessaria eius dormitio fuit. Quid ergo illi dormire fuit? Profecto illud quod Euangelista uult insinuare, cum dicit: Maria autem conseruabat omnia uerba hæc, conseruans in corde suo. Iterumque repetens alio loco dicit, Et mater eius conseruabat omnia uerba hæc in corde suo. Hoc erat dormire, scilicet oris custodiam habere, & secretum sibi commissum, propter tempus, quod malum erat, non propalare, ne perciperet Herodes de rege ludæorum, qui natus erat, ubinam esset? Itaque necessarium ualde fuit dilectam dormire, & inter uerbosas filias Hierusalem nolle uigilare. Neque enim deerant eiusmodi filie Hierusalẽ, quæ quamuis beniuolæ essent, non tamen scirent usquequaque opportunam habere taciturnitatem & iccirco non expediebat, ut dilecta hæc de sanctæ contemplationis somno suscitata, communiem se illis faceret, & ad respondendum eis euigilaret. Et si alij quippiam loquebantur. Verbi gratia: Pastores, quos aliqua dixisse certum est, Ait enim Euangelista, Et omnes qui audierunt mirati sunt, & de his quæ dicta erant à pastoribus ad ipsos: & si inquam uel tunc uel deinceps, propter multa mira quæ facta sunt, alij loquebantur, ipsam tacere & non inquietari condecebat, ne res nimis manifesta fieret, maioremque persecutionis ipsa labore sustinere, quæ fuit illa fuga, qua in Aegyptum fugere oportuerat. Igitur adiuuro uos filie Hierusalẽ, ne suscitatis neque euigilare faciatis dilectam, quo ad usque ipsa uelit, id est, fortiter obfirmo mentem dilectæ, ne ante tempus loquendi denarret uobis, quid uel quomodo sibi factum sit, etiam uos multum instatè inquiratis. Per quid adiuuro uos? per capreas ceruosque camporum. Vere magnum adiuramentum: Nam & ego iuraui ceruis & capreis, scilicet patribus uestris, regibus & patriarchis, maximeque Abraham & Dauid, facere uerbum istud quod nunc feci, cum quo uidelicet uerbo dilecta dormit dormitione silentij competentis. Si nunc suscitanti uobis, & illa omnibus respondente, fama nimis crebresceret, & Herodes puerum inueniret atque occideret, euangelio nondum condito: quomodo iusiurandum meum ratum permaneret, quod iuraui ad Abraham patrem uestrum, in isto semine eius benedicendas fore omnes gentes. Iccirco per illos patres uestros, uobis reuerendos, adiuuro uos. Unde patres illi capreæ siue cerui? Nimirum ex eo, quod sicut capreæ ad instar auidæ & excellentes nent, in sublimi habitant, & in petris altissimis commorantur: sic illi manentem non quæsierunt ciuitatẽ

Dormire hic est secretum non reuelare.

Luc. 2. Eo. cap. in fi.

Mat. 2.

Adiuuro uos per capreas & ceruos.

Gene. 22.

Hebr. 11. & 13.

cilitate sed meliorem appetierunt, hoc est celestem, in caulis habitates & cōfiteles quia peregrini & hospites sunt sup̄ terrā, & sicut cerui, cū aliqd serpētini generis comederint, summa agilitate desiderāt uenire ad fontes aquarū: ita illi scientes se à primis parētibus per serpentē cōtraxisse originale peccatū, desiderabāt nasci sibi iam dictæ benedictiōis promissum fontem, in quo est remissio peccatorū. Inde est illud, Quēadmodū desiderat ceruus ad fontes aquarū, ita desiderat aīa mea ad te deus. **L. Uox dilecti mei, Ecce ueniet saliens in mōtibz transiliens colles.** Similis est dilectus meus caprē hinnuloꝝ ceruorū. **Dilecta** qm̄ uult, nō suscitata, neq; euigilare coacta: sed qm̄ uult, & ubi uult, & qbus uult, scripturaz̄ mysteria p̄dit, & loquit, & dicit: **Vox dilecti mei, subaudi, talis est, qualē dictura sum: et uocis eius.** i. scripturaz̄, quaz̄ ad ipsum & ad me pertinet, sensus hic est, quē expositura sum. **Vocē ipsam, uerba ipsa dilectę quaz̄ loquit mihi, iam dicerē, sed uos forte prius aliud audire uultis, cur tā diu dilatū fuerit hoc negociū, & prius q̄ mecū cōueniret, tot generationes præterierūt, uidelicet Abraham usq; ad Dauid generationes quatuordecim, & à Dauid usq; ad trāsmigrationē Babylonis generationes quatuordecim, & à trāsmigrationē Babylonis usq; ad ipsum generationes quatuordecim: sicut euāgelista diligenter distinguit. Cur aduentū suū tam diu distulit? Nū tardus est aut segnis? Imō uelocissimus in opere suo est secundū testimoniū scripturaz̄, cuius uidelicet testimoniū summa hæc est. Ecce iste ueniet saliens in mōtibz, trāsiliens colles. Similis est dilectus meus caprē hinnuloꝝ ceruorū: Dicit enim scripturaz̄ propheticę, uelocitate eius attestātes, **Voca nomē eius, accelera spolia de trahere, festina prædari.** Itē: **Et ecce festinus uelociter ueniet, nō est deficiēs, neq; laborans in eo.** Et multa his similia. Vnde ergo dilatio? Dicā. **En ipse stat post parietē nostrū respiciens per fenestras prospiciēs per cācellōs.** Diligēter animaduerte, ut sciatis rem. Non enim res parua est, quā dico parietē nostrū, propter quē tā morose uenit iste, qui & anteq̄ ueniret festinus & celer uocatus est, & cū uenisset, illud propter quod uenerat, tā cito tā uelociter operatus est. **Quid enim? Quā longū expendit tēpus in faciendo id quod de ipso scriptū est, à summo cœlo egressio eius, & occursum eius usq; ad summū eius? Spacio annorū paulo plus q̄ triginta duorū, tantā exultando cucurrīt uia, saliens atq; trāsiliēs, tanq̄ ca peca siue hinnulus ceruorū, de cœlo in uterū meū, de utero meo in crucē, de cruce in sepulchro, de sepulchro rursus in cœlū.** Propter quē ergo parietē nostrū tā diu morat⁹ est, qui tā uelox in opere est? Nimis propter parietē inimicitiaz̄, qui uō de uno tm̄ originali peccato, uerū etiā de multis actualibus peccatis congestus est. Eorū uidelicet actualiū peccatorū primū illud fuit, quod filiū iacob filiū Isaac filiū Abraham, ad quē primū repromissio facta fuerat, s̄sem suū Ioseph per inuidiā in seruū uendiderunt, & ille quatuordecim annis seruiuit. Cū enim sedecim esset annorū, tunc uēditus est, & qm̄ eductus de carcere stetit in cōspectu regis Pharaonis triginta annorū erat. Itaq; sicut quodā loco iudex iustus, i. dñs dicit, iuxta numerū dieꝝ quadraginta, quibus cōsiderasti terrā, annus pro die imputabilis, & quadraginta annis recipietis iniquitates uestras: ita & illic iustū esse arbitremur iudiciū, ut diceret, iuxta numerū quatuordecim annorū, qbus seruiuit uēdit⁹ Ioseph: generatio pro anno imputabilis, & quatuordecim generatiōibus semē qd̄ promissū patribus uestris differet, qd̄ est Christus. Igitur Abraham, inquit, usq; ad Dauid generatiōes quatuordecim, subaudi, & Christus nō uenit, & eo usq; distulit eū iratus dñs: unde & Moyses loco supra dicto cōgemuit. Porro Dauid, in quē generationes quatuordecim terminate sunt, cū iā & ipse promissionē accepisset eandē cū iuramēto dñi, peccauit & ipse nō minus q̄ priores illi **Vriā Etheū percussit gladio, & uxore eius tulit, & interfecit eū gladio filiorū Ammon:** Itaq; nō minus super hoc trāscit debuit dñs, q̄ dudū fuerat iratus: et iccirco à Dauid usq; ad trāsmigrationē Babylonis (ait) generatiōes quatuordecim subaudi, & Chrs nō uenit. Porro in trāsmigratiōe Babylonis que p̄ca fuit trāsmigratiō illis, nō minoris erat peccati uel criminis, qd̄ reges Iuda, manasseq; Manasses, sanguinē innoxii fuderant multū, donec implerēt Hierusalē usq; ad os, absq; peccatis suis quibus peccare fecerint Iudā, ut facerēt malū corā dño. Igitur & à trāsmigratiōe Babylonis usq; ad Christū generatiōes quatuordecim subaudi, & nō nisi post tot generatiōes, idē Chrs uenit. Post huiusmodi parietē nostrum en ipse stat, id est propter hæc & alia peccata generis nostri, cui repromissus fuerat, ipse iustas fecit moras. Stat (in) **b 4. quam)****

Psal. 41.

Questio, Cur
 Christi aduentus
 tā diu distulatus
 fuit.
 Matth. 1.

Christus non
 tardus, sed ue
 locissimus est.

Esa. 2.
 Esa. 7.

Psal. 18.

Paries inimici
 ciliarū, dilatō
 nis cā fuit.

Gene. 37.

Gene. 41.

Nūc. 14.

Generatio p̄
 uno anno cō
 putatur.
 Mat. 7.
 Nūc. 14.
 Psal. 88.
 2. Reg. 11.

4. Reg. 21.
 2. Par. 33.

Fenestraz̄ sunt
 prophetaz̄.

ventre oblectata et cauda est obligata serpentis. Veni et dic, ecce ancilla domini: nam Eua se abscondens pariter & defendens, serpens (ait) decepit me, & comedi. Hæc est uox dilecti mei, & hæc loquitur mihi. Surge, propera, & ueni. Surge per fidem, propera per spem, ueni per charitatem. Iam enim hyems transiit, imber abiit & recessit, flores apparuerunt in terra nostra, tēpus putationis aduenit. Vox turturis audita est in terra nostra, ficus protulit grossos suos, uinæe florentes odorem dederunt. ¶ Ecce enim æquinoctiū uernum iam præterijt, & adest festiuitas paschalis, dum hæc loquor tibi, dum foris angelus annunciat, & ego intus uocem sequor annunciantis: quo tempore sine dubio, secundum cursum solis & naturam aeris, hyems iam transiit, imber abiit & recessit. Ex ipsa ergo qualitate temporis auspiciū cape magnæ felicitatis, quia per istud quod dicitur tibi, quod agitur tecū, transiit, id est, certissime pertransibit hyems peccati, abiit & recessit, id est, certissime abibit ens abscondit se à facie dei, & qui imber iccirco terram, id est, omne genus humanum, uerberauit, quia peccauit. Hic est imber, hæc est ira cœlestis. Multiplicabo ærumnas tuas & conceptos tuos, & cætera usque, quia puluis es, & in puluerem reuertes. Hic talis imber abiit & recessit, id est, certissime abibit & recedet per me fructum uentris tui. Tunc apparuerunt, id est, certissime apparebunt flores multi, flores sancti ac diuersi, alij uidelicet martyrio rubicundi siue purpurei, alij confessione siue ad imitationem nostri uirginitatis in corruptione candidi. ¶ Tunc & tempus putationis aduenit, & mox aderit, ut amputentur ea, quæ superflua sunt legis, dicaturque floribus siue florentibus campis & arboribus nostris. Visum est enim spiritui sancto & nobis, nihil ultra imponere uobis oneris, quam hæc necessario, ut abstineatis uos ab immolatis simulachrorum, & sanguinem, & suffocato & fornicatione, & ea quæ uobis non uultis, alijs ne feceritis: A quibus custodientes uos, bene ageris. ¶ Tunc & uox turturis audita est, id est, certissime audietur in terra nostra. Vox (inquam) turturis, nimirum paruulæ quidem, sed castissimæ auis, scilicet prædicatio euangelij, cuius initium est pulchritudo nostræ castitatis & uirginei conceptus tui: audita est, id est, audietur, in terra nostra, in ecclesia nostra, in uniuersa terra. ¶ Tunc ad uocem huiusce modi turturis ficus protulit, id est, certissime proferet grossos suos, uinæe florentes dederunt, id est, certissime dabunt odorem. Ficus inquam, id est, synagoga proferet & iactabit opera uel iustitias suas, sed cadentibus huiusmodi ficis ipsa remanebit effœta, & ego ueniens ad eam, & quærens fructum, non inueniam. ¶ Uinæe autem florentes, id est, gētes crederent incipientes, dabunt odorem, id est, bonam opinionem, ita ut amici gratulentur & dicant. Primum gratias agimus deo nostro per Iesum Christum pro omnibus uobis, quia fides uestra annunciat in uniuerso mundo. L Surge amica mea, speciosa mea, & ueni columba mea, in foraminibus petre, in cauerna macerie. Ostende mihi faciem tuam, sonet uox tua in auribus meis. Glor enim tua dulcis, & facies tua decora. Iterum uox dilecti mei iterum loquitur mihi & ad surgendum inuitat, eisdem nominibus me compellat: surge (inquens) amica mea, speciosa mea & ueni columba mea. Et protinus acci quærerem, quo ego surgam, ubi uel in quo ero columba gemituosa, in foraminibus (inquit) petre, in cauerna macerie. ¶ Scit enim situm uel habitum mentis meæ, quia clauis eius, quos ante quàm fierent mente prophetica præuidebam, & in propheta legebam, dicente: Poderunt manus meas & pedes meos: & lancea lateris eius, quam similiter præuidebā, & in propheta legebam: Videbunt enim (ait Zacharias) in quem transfixerunt: Clauis (inquam) eius & lancea iam essent animæ meæ uulnera, & in ipsis gernerem sicut colūba. Dicebat ergo, Columba mea, in foraminibus petre in cauerna macerie, id est, anima gemituosa propter fixuram clauorum, qui sum petra: propter uulnus lateris mei, qui sum maceria. ¶ Nam ego unus idemque aliās petra & aliās maceria. Videlicet ubi adhuc mortalis et passibilis eram, ibi ego maceria: ubi autem iam resurrexi à mortuis, ibi uel extunc petra solidissima: sed non disparuerunt in petra iam impassibili cauernæ siue foramina, quæ facta fuerant in maceria adhuc passibili, immò apparebunt eadem in die iudicij. ¶ Age quod agis, contemplantis quod, contemplantis, atque hoc modo semper ostende mihi faciem tuam, ostendendo corrige quod Eua peccauit et abscondit à me faciem suam. Vbi abscondit:

In me

Gene. 3.

Festū annuntiationis uerū no tempore.

Hyems p̄t̄i iber iræ dei.

Gene. 3.)

Duplices flores.

Tps putatōis

Actu. 15

Vox turturis

Ficus protulit grossos suos.

Mat. 27. uincē florētes

Roma. 1.

Psal. 27.

Zacha. 12.

Chs & petra ē & maceria.

Ostende mihi faciem tuam

- Geuc. 3.** In medio ligni paradysi, uidelicet in eodem, in quo peccauit. Nam de ligno quod est in medio paradysi (ait) præcepit nobis dominus, ne comederemus, & ne tangeremus illud, ne forte moriamur. Comedit, & cum audisset uocem domini dei, abscondit se (ait scriptura) a facie domini dei in medio ligni paradysi. Ergo in quo peccauit, in eodem se abscondit, uel pote quæ in peccato suo sibi complacuit, & peccatum suum defendit. Non ostendit mihi faciem suam, cum dicerem, ubi es; non sonuit uox eius in auribus meis, uox confessionis, quæ sonare debuisset, saltem, cum dicerem, quare hoc fecisti, sicut & quando benedixi ei, & uiro eius dicens: Crescite & multiplicamini, non sonuit uox eius in auribus meis; nullum enim cantauit canticum gratiarum actionis pro tam magno beneficio, quo illam constituebam matrem tantæ generationis, posse futuræ tantam hæreditatem regni dei. ¶ Tu autem ostende mihi, sicut & ostendis, faciem tuam: sonet uox tua in auribus meis, & audiam ego, audiant & amici, quos unus uel primus audiuit, cū adhuc esset clausus in utero matris sue & exultauit ad uocem tuam, quæ hoc modo sonuit in auribus meis. Magnificat anima mea dominum, & exultauit spiritus meus in deo salutari meo. Ibi ad uocem meam & uocem tuam audire atq; exultare cœpit. Vnde & quodam loco dixit. Qui habet sponsam, sponsus est; Amicus autem sponsi, qui stat & audit eum, gaudio gaudet propter uocem sponsi. Hoc ergo gaudium meum impletum est. Igitur quia & amici auscultant, & me delectat uidere faciem fidei, & audire uocem confessionis atq; gratiarum actionis, ostēde mihi faciem tuam, sonet uox tua in auribus meis. ¶ Vox enim tua dulcis, & facies tua decora. In quo uox tua dulcis? In eo uidelicet, quod columba mea es, & intenta in foraminibus iam dictis, ita sicut columba gemitum pro cantu habes. Canendo gemis, gemendo canis: & ipsa exultatio, qua exultauit spiritus tuus in deo salutari tuo, plena est gemitibus, plena lachrymis. In quo facies tua decora? In eo uidelicet, quod magna est fides, magna est humilitas. Iste est decor quem concupiuit rex: quemadmodum Psalmus dicit. Audi filia & uide, & inclina aurem tuam, & obliuiscere populum tuum, & domum patris tui, & concupiscet rex decorem tuum. **Lapi te nobis uulpes paruulas, que demoliuntur uineas.** Nam uinea nostra floruit.
- Math. 2.** Vulpes Herodes, uulpeculæ siue uulpes paruulæ illius temporis: omnes qui querebant animam pueri. Vnde & de quodam ex posteris eiusdem nominis, cum nuntiatum fuisset a pharisæis dicentibus, exi & uade hinc, quia Herodes uult te occidere: ite (inquit) dicite uulpi illi. Ecce eijcio dæmonia, & sanitates perficio hodie & cras, & tertia die consumor. Ergo uulpes Herodes, maxime quia non solum crudelis, uerum etiam dolosus ille, qui dixit. Ite & interrogate diligenter de puero, & cum inueneritis, renunciate mihi, ut & ego ueniens adorem eum. Fuisse tunc iam cum eo etiam alios eiusdem dolositatis, uel ex eo concipiente angelus ad Ioseph ita dixit. Surge & accipe puerum & matrem eius, & uade in terram Israël, defuncti sunt enim qui querebant animam pueri: Igitur uulpes paruulas, quæ demoliuntur uineas, capite nobis inquit, id est, occidantur cito, moriantur & disperiant qui querunt animam pueri. Nonne uidetis paruulas uulpes istas, quomodo demoliuntur uineas? Herodes enim non cessat occidere fere omnes, qui erant regie stirpis, non cessat perscrutari, ut funditus delect domum David, de qua regem Christum nasciturum fore audiuit. Nonne uidetis ad ultimum quod teneros palmites fera ista momordit, quod in uinea nostra floruit. ¶ Capite capite, nam uinea illa quæ nostra est, uinea uel uitis, uinea propter quam cæteras demoliuntur uineas, inter quas ista sic laruit, quemadmodum uirga una gracilis in magna sylua latere solet ob paruitatem sui, uinea (inquam) nostra hæc floruit. Fructus eius adhuc flos, & non botrus est, nondum maturuit, & iccirco damnosum nimis est, huiusmodi uineam uel florem eius succidi uel demoliri. Crescat prius, & de flore proueniat fructus: condatur euangelium, & cognoscatur de signis & uirtutibus uenisse sanctum sanctorum, atque hoc erit, florem uenisse in fructum, & maturum botrum. ¶ Tunc, si fuerit succisus huiusmodi botrus, custodiatur, atque in uesce crucis portetur, ut experimento resurrectionis & dulcedinis eius cognoscatur, qualis terra, quale sit regnum eius, ad quod non pertinent uulpeculæ istæ quæ uineas demoliuntur. Sic ut olim duo uiri de exploratoribus, quos misit Moyses ad explorandam terram promissionis, pal-

Vinea nostra
Christus est.

onis palmitem cum vna sua deportauerunt in uecte cum cæteris frugibus terræ dicen-
 tes. Venimus in terram, ad quam misisti nos, quæ reuera fuit lacte & melle, ut ex his frugi-
 bus cognosci potest. Illius rei gestæ mysteriū obseruetur, & tam diu uinea nostra defenda-
 tur à uulpibus, donec flos eius botrus fiat præmaturus, ex suo sapore cognoscendus, & ter-
 ræ uiuentium experimentum mundo præbiturus. **Bilectus meus mihi, & ego illi, qui**
pascitur inter lilia, donec aspiret dies, & inclinentur umbræ. Hoc est unde beatam
 me dicent omnes generationes, quia dilectus meus mihi, & ego illi. Quomodo enim ille mi-
 hi, & ego illi, nisi sicut per prophetam dictum est: Ecce uirgo concipiet, & pariet filium, &
 uocabitur nomen eius Emmanuel: butyrū & mel comedet, ut sciat reprobare malum, &
 eligere bonum? Ita enim ille mihi, & ego illi, nec opus est dicere uerbis: quia mente mel-
 lius potest percipi, imò nec uerbis exprimi, nec mente potest cōprehendi siue æstimari, quæ
 le uel quantum hoc sit. **¶** Recordemur hic etiā ueteris historię, per quā colligi potest, quod sit
 terribile id quod sub uerbis continetur tam iocundis, qui pascitur inter lilia, donec aspiret dies
 & inclinentur umbræ, simulq; quā serio de Emmanuel sit dictū, butyrū & mel comedet,
 ut sciat reprobare malū, & eligere bonum. Quæ est illa uetus historia? Clamor Sodomorū
 & Gomorrae (ait dominus ad Abraham) multiplicatus est, & peccatū earum aggraua-
 tum est nimis. Descendam, & uidebo, utrū clamorem, qui uenit ad me, opere compleuerit
 an non est ita, ut sciam. Veneruntq; duo angeli Sodomam, sedente Loth in foribus ciuita-
 tis. Compulsi illos oppido, ut diuerterent ad eū. Ingressisq; domum illius, fecit conuiuium
 coxit azyma, & comederunt. Prius autē quod irent cubitum, uiri ciuitatis uallauerūt domum
 illius à puero usq; ad senem omnis populus simul, uocaueruntq; Loth & dixerunt ei. Vbi
 sunt uiri qui introierunt ad te nocte? Educ eos huc, ut cognoscamus eos. Et quidē duo an-
 geli uenerant, sed diligenter animaduertendū, quia sic deinde scriptū est. Dixit quoq; Loth
 ad eos. Quæso domine mi, quia inuenit seruus tuus gratiam coram te, & magnificasti mi-
 sericordiam tuam, quam fecisti mecum, ut saluares animam meam, &c. **¶** Ergo & in tribus
 angelis, qui uenerant ad Abraham meridie, & in duobus qui uenerunt Sodomam uespere
 unus idemq; agnoscendus est deus, qui & per ipsos operabatur, & in ipsis loquebatur. de-
 scendam (inquiens) & uidebo, utrum clamorem, qui uenit ad me, opere compleuerint, an
 non est ita, ut sciam. Igitur & de illo tempore iam præterito recte dicas, butyrū & mel co-
 medet, ut sciat reprobare malū & eligere bonū, quoniā & apud Abraham & apud Loth ha-
 buit conuiuiū, ut tanti illius mali caperet experimentum, & pascetur apud illos tam diu,
 donec aspiret dies & inclinarentur umbræ, id est, usq; mane. Sic enim scriptū est. Cūq; es-
 set mane, cogebant eū angeli, dicentes. Surge, tolle uxorē tuam & duas filias quas habes,
 ne & tu pariter pereas in scelere ciuitatis. O quod terribile in impijs, & quod uenerabile est pijs, id quod
 secundū similitudinem illius rei gestæ intelligitur in uerbis istis. Pascitur (inquit) inter lilia,
 donec aspiret dies, & inclinentur umbræ. **¶** Quæ nam sunt lilia, nisi amicus dilecti Ioseph
 & ego dilecta, cui dicit, sicut liliū inter spinas, sic amica mea inter filias. Vere ambo lilia, ut
 dicitur pro uirginalibus nuptijs & cohabitatione castissima. Inter huiusmodi lilia pascitur
 dilectus, donec aspiret dies, & inclinentur umbræ: comedit Emmanuel butyrū & mel, id
 est, qualemcunq; uictum necessarium corpori, ut sciat reprobare malū & eligere bonum.
 Dixit enim ipse olim, clamor Sodomorum & Gomorrae uenit ad me, descendam, & uidebo
 utrum opere compleuerint, an non est ita, ut sciam. Dicit & nūc quia clamor sanguinis san-
 ctorum prophetarum, quem estuderunt Iudæi, uenit ad me, descenda ut uideam, utrum ta-
 les sint an non est ita, ut sciam. **¶** Facturus quippe sum uniuersale iudicium, cuius exemplū
 fuit illud Sodomorū incendium sulphureū, iuxta illud, & ciuitates Sodomorū & Gomo-
 rorum in cinerem redigens, euerfione damnauit, exemplum eorū, qui impie acturi sunt,
 ponens. Quod si illud in Sodomis non feci iudicium, nisi prius experimento scirem utrum
 ita esset an non: quantum magis antequam faciam illud uniuersale iudicium, debeo experiri,
 ut sciam reprobare malum, & eligere bonum, sic incipiens, pœnitentiam agite, appropin-
 quabit enim regnum cœlorum? Cum istud in me accepero experimentum, cum imple-
 uerit mensurā patrū suorū, occidendo me dominum prophetarum, sicut prophetas occi-
 derūt patres eorū, tūc incipiet iudiciū fieri à cæcitate ipsorū, secundū similitudinē Sodomorū.
 Sic enim

Nume. 13

Lucæ. 1.
Esaia. 7.

Historia uet.
de angelis cir-
ca Abraham
& Loth.

Gene. 18

Ibidem. 19

Deus in an-
gelis illis.

Gene. 19

Ioseph & Ma-
ria duo lilia.

Gene. 18

2. Petri. 2.

Matth. 4.
Matth. 23.

Gene. 19. Sic enim dictū & sic factum est. Et ecce miserunt manū uiri, & introduxerunt ad se Loti claueruntq; ostium, & eos qui foris erant, percusserunt cæcitate, à minimo usq; ad ultimū ita ut ostiū inuenire non possent. Ita cæcitas continget in Israël, in his qui non tam, Israëlita q̄ Sodomitæ sunt, iuxta illud Esaiæ. Audite uerbū domini, principes Sodomorum, auribus percipite legem dei mei populus Gomorræ: ¶ Cūq; aspirauerit dies, subauditur resurrectionis meæ, & inclinata fuerint umbræ peccatorū & ignorantia. in ijs uidelicet qui pœnitentiam egerint, tunc subuertam illos, sicut mane illo subuerti Sodomam & Gomorram, non q̄ reliquiæ non remanebunt, iuxta illud propheticum. Subuerti uos sicut subuertit deus Sodomam & Gomorrā, & facti estis quasi torris raptus de incendio. Item. Nisi dominus exercitū reliquisset nobis semen, quasi Sodoma fuissetis, & quasi Gomorra similes essemus. Hæc dilectus mihi. Et quid ego illi? ¶ Reuertere, similis esto dilecte mi capree aut hinnulo ceruorum super montes Bethel. ¶ Quid erat hoc dicere, nisi orare pro salute reliquiarum gentis meæ? Nunquid em̄ ego erga gentem meam minorē cōpassionem haberem compassionē uel charitatem amicorū, scilicet prophetarum & apostolorū? Exēpli gratia. Quare (inquit Esaias) errare nos fecisti domine de iustis, in durā cor nostrum, ne timeremuste? Conuertere propter seruos tuos tribus hereditatis tuæ. Apostolus autem. Veritatem (inquit) dico in Christo non mentior, testimonium mihi perhibente cōscientia mea in spiritu sancto, quoniam tristitia est mihi magna & continuus dolor cordi meo, &c. Igitur & me non dubitatis postulasse pro salute reliquiarum gentis meæ, cuius uidelicet postulationis summa hæc est. Reuertere, similis esto dilecte mi capree aut hinnulo ceruorum super montes Bethel, id est, propter patres domus dei, hoc em̄ interpretatur Bethel. Cæcitas quidem continget in Israël, ita ut te inuenire nō possint qui dicis, ego sum ostium, secundū supradictam similitudinem Sodomitarū, quos percussisti cæcitate, ita ut non possent inuenire ostiū, sed reuertere super montes Bethel, id est, sicut Esaias dixit, conuertere propter seruos tuos, recordare misericordiarū tuarū, sicut locutus es ad patres nostros: ut saltem, cū plenitudo gentium intrauerit, tunc omnis Israël saluus fiat. Aliter. Reuertere, similis esto dilecte mi capree aut hinnulo ceruorum super montes Bethel. Qui pascitur inter lilia, donec aspiraret dies, & inclinentur umbræ, qui ut scias reprobare malum & eligere bonū, butyrum & mel comedis, & hoc inter lilia castitatis, quæ sunt optimis, pater & ego uirgo mater, cū aspirauerit dies & inclinata fuerint umbræ, reuertere, id est, diluculo surge, ualde mane, orto iā sole, plena luce reparatiōis n̄ræ, inclinatis atq; destructis umbris mortalitatis n̄ræ. Cito reuertere, noli moras facere, q̄ anima mea desiderat te. Scio quidē q̄ cito reuerfurus es, iuxta illud propheticū. Viuificabit nos post duos dies, in die tertia suscitabit nos, & uiuemus in conspectu eius, & iuxta quod ipse dixisti, sicut fuit Ionas in uentre ceti tribus diebus & tribus noctibus, ita erit filius hominis in corde terræ tribus diebus & tribus noctibus. ¶ Tridui quidem tempus breue est, sed dilectæ & columbæ tuæ desideranti & gementi uulnerata mente, non satis dilecte mi festinatū est. Abbrevia hoc sp̄m triduum, & similis esto in reuertendo capree aut hinnulo ceruorum, id est, uelocissimus esto ad peragendū cursum tuum. In corde terræ, id est, in sepulchro tuo non totū expendas triduum. Sufficit ad cōplendam ueritatem scripturæ, si partem exiguam primi diei, id est, tres horas nouissimas, & partem aliquam diei tertij, scilicet sex horas, quod est dimidium noctis cū die secundo, id est, cum sabbato iacens in sepulchro transegeris. Nam tres integri dies horæ septuagintaduæ sunt. Hoc esset nimis longū. ¶ Sufficiunt horæ trigintatres, q̄ numerus ex duobus ternarijs, deceno & singulari, cōpositus est. Beatam trinitatem, cui primus homo peccauit, in te & per te & de te ipso, dilecte mi, caro mea & sanguis meus, deus meus & dominus meus, placari oportet: sed hoc fiat celerrimē & multū festinanter, sicut caprea uel hinnulus ceruorum in montibus celerrimus est: secundū nomen tuū, quo per prophetam tribus horis, reuertere super montes Bethel, id est, resurge & appare principibus domi scilicet apostolis tuis & mihi, cuius maxime, sicut & illos, imō & multo plus q̄ illos, tu es grande desiderij, iuxta illud patriarchæ Iacob dictū ad Ioseph filiū decorum. Benedictio nes patris tui confortata sunt benedictionibus patrū eius, donec ueniret desiderij collij

zernox. Quam ueraciter ille te appellauerit desideriu, ego maxime in uisceribus meis ex-
 perta sum, & hoc amicis est intimandū. In lectulo meo per noctes quesiui que diligit
 anima mea. Quesiui illū & non inueni. Surgā & circuibō ciuitatē per uicos &
 plateas, querā que diligit anima mea. Quesiui illū & non inueni. Inuenerūt me ui-
 giles qui custodiunt ciuitatē. Num que dilexit anima mea uidistis? Paululū cum
 pertransissem eos, inueni que diligit anima mea. Tenui eū, nec dimittā, donec in-
 troducā illū in domū matris meę, & in cubiculū genitricis meę. Hoc sentitis o ami-
 ci in uobismetipsis, quicūq; habetis sanctū dilectionis spiritū, quicūq; diligitis dominū deū
 ex toto corde, ex tota mēte & ex tota anima. Hoc inquā sentitis uos amici, & uos filię Hieru-
 salē, quia magnū in ista dilectione est desideriu. Quāto uicinior iste dilectus habetur, tan-
 to uehemētius desiderat. Qui habent, habere desiderant: qui uident, uidere desiderāt. Nam
 angeli uident, & tñ, scriptura teste, desiderāt in eum prospicere. Ego autē, nō utcūq; ha-
 bui aut uidi eum, sed in utero gestauī, & genui eū, & ei mater lac prębui, & diligenter con-
 templata sum. Quid putatis, quot noctes duxi peruigiles uidendo & audiendo eum? Non
 em̄ sufficiebat dies ad tñ desideriu, sed totis noctibus in lectulo meo, in cubiculo meo per
 uigil fouebā & adorabā paruulū, audiebā & adorabā iam adultū, cū intra dulcia colloquia
 per oculos suos oculos corporis, transfunderet mihi suę diuinitatis aspectū, ita tamē contē-
 perans, ut tolerare possem, que tremunt angeli & uirtutes cęlorū, iuxta illud quod auditis
 eum dicentē in hoc ipso libro Canticoꝝ. Auerte oculos tuos a me quia ipsi me auolare fe-
 cerunt. Ita in lectulo meo habui eū, sed deinde contigit mihi, ut ibi nō inuenirē eū. Dixit
 em̄. Quid mihi & tibi est mulier? Iam ex quo baptizatus est à Iohanne, fieri cęperat, in le-
 ctulo siue in cubiculo meo in illo habitationis meę secreto ut nō inuenirē eū. Nam statim
 ductus est in desertum à spū, & deinde regressus, euangeliū meis preposuit affectibus, ita ut
 diceret. Quid mihi & tibi est mulier? Sed & alios docuit, ut similiter facerent, ut scilicet pa-
 trē & matrē propter euangeliū reliquerēt. Itaq; desiderio quęrebā & nō inueniebā eum,
 ut solitaria possiderē solitariū. Dixi ergo: Surgā & circuibō ciuitatem per uicos & plateas,
 querā que diligit anima mea. Dixi & feci sic. Cū em̄ circuiret per ciuitates & castella, prę-
 dicans euangeliū regni dei, ego sequebar & quęrebā eū. Quęsiui illum & non inueni. Ille
 em̄ tanto intentus negotio, me matrē suam agnoscere quodāmodo dissimulauit. Deniq; et
 quadā die, cū loquente eo ad turbas, dixisset ei quidā, ecce mater tua & fratres tui foris stāt
 quęretes te, ipse respōdens dicenti sibi ait: Quę est mater mea & qui sunt fratres mei. Et ex-
 tendens manū in discipulos suos dixit. Ecce mater mea & fratres mei. Quicūq; em̄ fece-
 rit uoluntatē patris mei qui in cęlis est, ipse meus & frater & soror & mater est. Hoc modo
 me matrē suam agnoscere dissimulauit. Hoc est quod dico, quęsiui illū & nō inueni. Post
 hęc iuxta crucē eius steti. Sed nunquid hoc mihi fuit inuenisse dilectū? Imō fuit mihi inue-
 nisse gladiū, qui & pertransiuit animā meā. Sepultus est, clausus & signatū fuit monumen-
 tum. Et ego quali mente quęrebā eum? Quali desiderio desiderabam eum, sciens eum esse
 à mortuis resurrecturū. Inde nō inueni illū. Inuenerunt me uigiles, qui custodiunt ciuita-
 tem. Qui uigiles, uel quā custodientes ciuitatē? Discipuli eius quia ad hoc erant dispositi: ut
 custodirent imō ut ædificarent ciuitatē uerā Hierusalē: de qua uel ad quā ipse dilectus, per
 Elaiam dixit, Super muros tuos Hierusalē constitui custodes, tota die & tota nocte nō ta-
 cebunt laudare nomen dñi. Isti uigiles iam tunc uigilabant, quia lugentes & flentes som-
 num non capiebant. Isti uigiles me inuenerunt, & mulieres, quę tota nocte uigilantes ue-
 nerūt ad monumentū, quę & emerant aromata ut uenientes ungerent eum, inuenerūt me
 bonū certatim afferendo nunciū, quod resurrexisset, & quod uidissent eū. Et ego inquā,
 Num que dilexit anima mea uidistis? Vidimus autē, uidimus dominū, Surrexit uere & ap-
 paruit Symoni. Visus est & duobus euntibus Emaus: & deinde stetit in medio nostrum &
 dixit, pax uobis & ostendit nobis manus et latus: & partē piscis assi & fauū mellis: & man-
 ducat corā nobis & dixit. Hęc sunt uerba quę locutus sum ad uos: cū adhuc essem uobis
 scum & c. Hijs atq; alijs modis uidimus eū ipsa tertia die qua resurrexit. Hęc mihi dixerunt
 uigiles illi. Ego autē sic illū inuenire cupiebā, ut iam nemo despiceret me dicentē inueni illū,
 uidi illū, & ita factū est. Nam paululū cum pertransissem eos, inueni quem diligit anima
 mea

CAP. III.

Desideriū san-
 ctōꝝ & ange-
 lorū uidendi
 Christum.
 I. Pet. j.
 Desiderium
 Marię.
 Cantico. 6
 Iohan. 7.
 Matt. jo. & j.
 Quęsiui illū
 & nō inueni.
 Lucę. 9.
 Matth. j. 2
 Iohan. j. 9
 Luc. 2
 Matth. 27
 Inuenerūt me
 uigiles Apli.
 Esa. 62.
 Matt. 28.
 Marc. j. 6
 Luc. 24.
 Iohan. 20
 Nunciū de re
 surrectione
 CHRISTI

